

Raadioamatöörid lõid maailmaga sidet oma kanalite kaudu

Vaino Kallas

18. august 2001

Nõukogude ajal toimisid telefon- ja telegraafsidekanalid läbi Tallinna, kus asus tsentraalne kaugejaam. Välismaaga sai suhelda ainult Moskva rahvusvahelise kaugejaama kaudu. Mõlemad olid KGB kontrolli all. Seepärast lõi Eesti oma alternatiivse sidesüsteemi.

Sidesüsteemi loomine sai alguse 1990. aasta sügisel, kui kehtestati majanduspiir. Et olukord oli pingeline ja Riia OMON ründas parajasti Luhamaa, Murati ja Ikla piiripunkte, hakkasid piiri valvanud kodukaitsjad ehitama oma sidesüsteemi. Ikla piiripunkti ja Pärnus asunud Kodukaitsese staabi vahele ehitati kaks analoogsidekanalit, mis toimisid korralikult ööpäev läbi ja mida Nõukogude jõustruktuurid ei kontrollinud.

Kuuldused infokanalist jõudsid ka valitsusse. Tollane valitsusjuht Edgar Savisaar soovis, et samasugused kanalid loodaks Toompea ning maakonnakeskuste vahel, samuti ka Soomega.

Raadioamatööride abiga loodi Tallinna ja Kosel asunud kaugsidekeskuse vahele kaks raadiokanalit. Varem töötasid need õhukaitses alluvuses, kuid viimasel ajal neid enam ei kasutatud. Amatöörid ehitasid Toompeale aparatuuri ja antennisüsteemid.

Südasuvel 1991 aga selgus, et Soome kaudu ei saa maailmaga sidet pidada, kuna sealne presidendikantselei keelas oma harrastusraadioamatööridel Eesti kolleegidega poliitilistel teemadel informatsiooni vahetada. Siis saadi kaubale Põhja-Rootsi amatööridega. Kogu süsteem valmis mõni nädal enne taasiseseisvumist.

21. augusti öösel üritasid Pihkva diviisi sõjamehed hõivata teletorni, nende katse õnnestus aga teatavasti vaid osaliselt. Tegelikult polnuks venelastel teletorni täielikuks seiskamiseks vaja eriti midagi teha ega selle ülemisi korruseid vallutada. Piisanuks, kui nad oleksid alumisel korrusel energeetikaruumis elektri välja lülitanud.

Teletorni juurde saabunud tankikolonna komandöridel oli side häiritud, nad ei saanud raadioühendust Tallinna garnisoniga ja teiste väeosade staapidega. Põhjuseks raadioamatöörid, kes lülitasid oma saatjad segava tooniga nende sagedustele.

Sõjaväelaste side taastus alles siis, kui riigipöördekatse oli läbi kukkunud ja tankikolonna komandör sai korralduse taganeda.